

troer, det er incorrect at sige, at Gaarde, som saaledes ere afhændede; fremdeles høre til Godset.

Formanden: Den ærede Ordfører gjorde for en Bemærkning. Hvis han ønsker Ordet, er det ham givet.

Ordføreren: Nei.

Madvig: Med Hensyn til Spørgsmaal om Arvesæstegaarde vil det komme under Overveielse i Udvalget. Jeg troer, at den sidste Tale ikke ganske havde Ret. Det er ganske vist saaledes, at Arvesæsterne med Ret til at sælge og pantsætte ikke desto mindre staae opførte i Godsets Bøger og henregnes til Godset. Man vil ved at eftersee Statskalenderen finde, at der er opført flere Grevskaber med et vist Quantum Hartkorn, hvoraf en stor Deel er bortarvesættet med Ret til at sælge og pantsætte, men som alligevel regnes med, for at gjøre Grevskabet complet. Med Hensyn til det Spørgsmaal, som er bragt paa Bane af den ærede 3die Landsthingsmand for Ste. Arveds (F. Nielsen), tilstaaer jeg, at jeg ikke finder mig ganske beroliget med Hensyn til Formen ved hvad der af Andre er bemærket imod hans Indvending, idet jeg indrømmer, at hans Indvending har en vis Betydning. Naar man opfatter Forholdet saaledes, at efterat 9 Gaarde ere solgte, skal nu først Retten indtræde, saa vil det selv hos de humaneste Godseiere i Almindelighed ikke gaae den 10de Familie saa godt som de foregaaende 9, og det burde dog aabenbart gaae den lige saa godt. Den Udvei, som den ærede Tale anviste, at man kunde overlade dem en Tiendebel af Værdien, synes mig ikke tilfredsstillende; thi jeg troer, at ved Salg til de nuværende Fæstere vilde de overalt faae mere end en Tiendebel af Værdien, thi man sælger ikke saa strengt. Jeg troer, at man maa komme tilbage til, hvad der er fremhævet, og hvad der ogsaa er af stor Betydning, nemlig at der ikke er Tale om den tiende Gaard, men om en Tiendebel af Hartkornet. Smublertid er det saaledes, at det ikke bliver hift og her liggende Stykker Jord, men enten en heel Gaard eller maaskee to halve Gaarde, som Godseieren ønsker

at beholde. Thi han ønsker vist helst store Stykker af Gaarde, som ligge nær ved hans Hovedgaard, saaledes at de kunne inddrages under den eller kunne danne en Forpagtergaard, eller kunne inddrages under hans Skove. Derfor er det forsaavidt uheldigt, og jeg troer, at der kunde være Grund til at tage Formen under yderligere Overveielse, saa at denne Godtgjørelse for Godseierne kan komme til at indtræde før, efterat de 9 Gaarde ere solgte, og komme til Anvendelse paa de første 9 Gaarde. Thi det kan være, at just den Gaard, Godseieren kunde ønske, blev fæstebelig, for han havde solgt de 9 Gaarde, og altsaa førend han havde opfyldt Betingelsen for at kunne erhverve den, skjøndt han maaskee havde gjort alt muligt derfor. Han maa altsaa bortfæste den eller sælge den til fri Eiendom, han kan ikke inddrage den. Men naar man betænker det Hele, vil Sagen stille sig saaledes, at Godseieren, der har 10 Gaarde, men een, han ønsker at beholde, vil gjøre den Beregning, at af 10 Gaarde i Gjennemsnit vil der være een Gaard, som han uden Ubillighed kunde inddrage, fordi den vil være saagodt som fuldkommen fæstebelig, da de, der kunde gjøre Billighedskrav gjældende, staae saa fjernt, at deres Krav indskrænker sig til en meget ringe Værdi. Naar nu Godseieren kan substituere den Gaard, som ikke con- venerer ham at inddrage, med den Gaard, han helst ønskede at inddrage, men ved hvilken der er Hindringer, vil Sagen lade sig ordne. Jeg troer ogsaa, at man maa, naar denne Bestemmelse skal blive fuldkommen praktisk, see at foreskrive en saadan Fremgangsmaade, at Substitution kan finde Sted, saa at Godseieren kan faae Lov til at inddrage just den Gaard, han ønsker, naar han forpligter sig til at sælge en anden istedet, dog at han ikke kan gjøre denne Dispositionsret gjældende, før det sees, at de andre ere solgte. Jeg troer derfor, at man maa arbejde derhen, at den Godseieren tillagte Ret kommer til at gjøres gjældende med Hensyn til den Gaard, der er ham beqvem, idet der istedetfor den træder en anden Gaard, mod hvilken Godseieren uden Ubillighed kunde gjøre sin Ret gjældende, men hvor han ikke gjør den gjældende.